

Dosarul nr. 2ra-953/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. I. Dutca)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, A. Panov, V. Cotorobai)

## DECIZIE

10 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit  
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul  
judecătorii

Svetlana Filincova  
Ala Cobăneanu  
Galina Stratulat  
Iurie Bejenaru  
Mariana Pitic

examinând în ședință publică recursul declarat de către Dima Gigel-Doru, reprezentat de avocatul Coban Igor,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Dima Natalia împotriva lui Dima Gigel-Doru, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor cu mama și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și la cererea reconvențională depusă de Dima Gigel-Doru împotriva Nataliei Dima cu privire la determinarea domiciliului copilului minor cu tata,

împotriva deciziei din 29 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Dima Gigel-Doru și a fost menținută hotărârea din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 21 septembrie 2018, Dima Natalia a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Dima Gigel-Doru, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor cu mama și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la data de 21 iunie 2014, a încheiat căsătoria cu Dima Gigel-Doru, iar, din căsătorie au un copil minor XXXXX, născut la XXXXX.

A susținut că pârâtul refuză să se prezinte la Oficiul Stării Civile în vederea desfacerii căsătoriei, motiv din care desfacerea căsătoriei poate avea loc doar prin intermediul instanței de judecată. Reieșind din neînțelegerile și certurile frecvente în

familie, violența verbală și fizică asupra sa și a copilului, caracterele incompatibile, viața familială comună a eșuat, toate căile de împăcare au fost epuizate, iar, menținerea familiei în acest caz este inoportună, deoarece pârâtul uneori aplică și violență fizică. Orice încercări ale soților de a păstra familia au avut doar rezultate negative, ceea ce atrage după sine imposibilitatea concilierii familiei, astfel, principiile sprijinului moral și al fidelității conjugale fiind imposibil de realizat în împrejurările tensionate care se creau zi de zi între soți.

Reclamanta consideră că, întru dezvoltarea normală a copilului minor, coabitarea într-un mediu benefic, de altfel ca și întru respectarea intereselor legale ale copilului minor, acesta trebuie să rămână să locuiască cu mama. Totodată, conform art. 58, 74, 75 din Codul familiei, pârâtul urmează să achite pensia de întreținere pentru copilul minor.

A solicitat desfacerea căsătoriei încheiate între părți la 21 iunie 2014, înregistrată și trecută în registrul actelor de stare civilă nr. 100-T, de către OSC București, sect. 5, stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX, născut la XXXXX, împreună cu mama, încasarea din contul pârâtului în beneficiului său a pensiei de întreținere pentru copilul minor în mărime de 1/4 din toate felurile de venituri lunare până la atingerea majoratului de către copil și încasarea cheltuielilor ce țin de eliberarea certificatului de divorț din contul pârâtului.

Pe parcursul examinării cauzei, Dima Gigel-Doru a înaintat acțiune reconvențională împotriva Nataliei Dima cu privire la determinarea domiciliului copilului minor XXXXX cu tata.

În susținerea acțiunii depuse, Dima Gigel-Doru a indicat că decizia Nataliei Dima din cererea inițială este una unilaterală și inexplicabilă, nu este de acord cu desfacerea căsătoriei, la moment depunând eforturi pentru păstrarea familiei și consideră la etapa dată imposibilă desfacerea căsătoriei chiar și pe cale judecătorească.

Totodată a menționat că până la depunerea acțiunii inițiale de către Dima Natalia, au dus gospodărie comună în România, mun. București, având reședință comună obișnuită, preocupându-se împreună de creșterea, îngrijirea și educația copilului minor, reclamanta dispunând în mod unilateral schimbarea locuinței copilului, smulgându-l din mediul său obișnuit.

A afirmat că ambii soți împreună cu copilul locuiau în București, fapt ce se atestă prin adeverința eliberată de Asociația de Proprietari, iar, adeverința medicală confirmă că, copilul este arondat medicului de familie, pediatrului, beneficiind de toate îngrijirile medicale prevăzute și necesare de la naștere până la momentul reținerii ilicite a acestuia.

La fel, Dima Gigel-Doru a notat că, copilul minor este înscris în grupa mijlocie la grădinița nr. 268 din str. Ion Creangă, 8, sectorul 5, București și este beneficiarul unei alocații lunare acordate de statul român până la împlinirea vârstei de 18 ani de către acesta.

A precizat că la data de 28 iulie 2018, împreună cu soția sa și copilul au plecat în vacanță în Republica Moldova, mun. Chișinău, planificând-o pe o perioadă de 7-10 zile, după care urmau să se întoarcă la București, pentru a-și continua vacanța într-o altă destinație, însă, la 29 iulie 2018 fiind nevoit de urgență să revină la locul de muncă, s-a întors de unul singur în București, soția și copilul rămânând în mun. Chișinău. La data

de 11 august 2018 a revenit în mun. Chișinău pentru a lua copilul și soția și a-și continua vacanța potrivit planurilor stabilite, însă, Dima Natalia a refuzat să se întoarcă în România împreună cu copilul.

Dima Gigel-Doru a susținut că acțiunile pârâtei prezintă semnele infracțiunii de răpire internațională a copilului minor, prin neînapoierea ilegală a acestuia, fără a ține cont de interesele primordiale ale copilului, în sensul Convenției de la Haga nr. 1980 din 25 octombrie 1980. Astfel, reieșind din faptul că copilul este reținut ilegal de mama lui, într-un alt stat decât statul de reședință obișnuită a copilului, mai bine de 6 luni, din data de 11 august 2018, fapt ce afectează în mod grav interesele copilului, consideră că domiciliul urmează a fi stabilit cu tata.

Totodată, reclamantul a indicat că stabilirea domiciliului copilului minor cu tata, este determinat și de faptul că în România, țara de reședință a copilului minor, îi sunt asigurate condiții mai bune de trai și de dezvoltare.

Prin încheierea protocolară a instanței de fond din 20 mai 2019, s-a acceptat spre examinare concomitent cu acțiunea inițială, acțiunea reconvențională depusă de Dima Gigel-Doru împotriva Nataliei Dima cu privire la determinarea domiciliului copilului minor cu tata.

Prin încheierea din 12 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca neîntemeiată, cererea formulată de Dima-Gigel-Doru privind strămutarea cauzei civile de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru la o altă instanță egală în grad din România.

Prin încheierea din 05 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea reprezentantului pârâtului Dima-Gigel-Doru, avocatul Coban Igor privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea declarării neconstituționale a art. 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă, sub aspectul omisiunii reglementării temeiurilor de suspendare obligatorie a procesului care rezultă din art. 16 din Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii nr. 1980 din 25 octombrie 1980, în vigoare pentru Republica Moldova din 01 iulie 1998, sesizarea fiind expediată în adresa Curții Constituționale.

La data de 05 decembrie 2019 Curtea Constituțională a declarat inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de Gigel-Doru Dima.

Prin hotărârea din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă acțiunea inițială a Nataliei Dima și a fost desfăcută căsătoria încheiată între părți la 21 iunie 2014, fiind încasată din contul părților în beneficiul statului, taxa de stat pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei în mărime de câte 500 % din unități convenționale, de la fiecare. S-a determinat domiciliul copilului minor XXXXX cu reclamanta Dima Natalia și s-a încasat de la Dima Gigel-Doru în beneficiul Nataliei Dima pensie pentru întreținerea fiului minor în mărime de 1/4 din salariu și alte venituri, lunar, începând cu data de 21 septembrie 2018, până la atingerea majoratului de către copil. S-a încasat de la Dima Gigel-Doru în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 150 de lei. Acțiunea reconvențională depusă de Dima Gigel-Doru cu privire la determinarea domiciliului copilului minor, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La data de 19 februarie 2020 Dima Gigel-Doru, reprezentat de avocatul Coban

Igor, a declarat apel împotriva hotărârii din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii și restituirea cauzei spre rejudecare în alt complet de judecată sau, după caz, pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea inițială să fie respinsă, iar, acțiunea reconvențională să fie admisă.

Prin decizia din 29 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Dima Gigel-Doru și a fost menținută hotărârea din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La data de 25 februarie 2021 Dima Gigel-Doru, reprezentat de avocatul Coban Igor, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 29 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu dispunerea încetării procesului în temeiul art. 265 lit. a) coroborat cu art. 459 alin. (4) din Codul de procedură civilă sau, după caz, restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de fond sau apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că decizia contestată a fost pronunțată cu încălcarea regulilor de competență jurisdicțională internațională. Or, după cum rezultă din materialele cauzei, atât recurentul, cât și intimata și copilul minor al acestora sunt cetățeni ai României, stat UE, unde își aveau domiciliul permanent și statornic, domiciliind cu toții în București, România, la aceeași adresă și în același imobil, până cu o lună înainte de depunerea de către intimată a acțiunii cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului minor în instanța din Republica Moldova.

Prin urmare, consideră că asupra acestora și asupra raporturilor dintre aceștia în materie de divorț și stabilire a domiciliului copilului minor sunt aplicabile prevederile Regulamentului (CE) NR. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești. Astfel, potrivit art. 3 alin. (1) din Regulament, sunt competente să hotărască în problemele privind divorțul, separarea de drept și anularea căsătoriei instanțele judecătorești din statul membru: (a) pe teritoriul căruia se află: — reședința obișnuită a soților sau — ultima reședință obișnuită a soților în condițiile în care unul dintre ei încă locuiește acolo sau — reședința obișnuită a pârâtului și (b) de cetățenie a celor doi soți. De asemenea, potrivit art. 8 din Regulament, instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care instanța este sesizată. Deci, raportând normele menționate la circumstanțele expuse supra, este mai mult decât evident că unica instanță competentă de a soluționa litigiile privind desfacerea căsătoriei cât și stabilirea domiciliului copilului minor este instanța judecătorească a statului român.

A indicat că, având în vedere omisiunea gravă și evidentă admisă de instanța de fond și cea de apel, în acest sens, unica soluție legală și întemeiată de remediere a acestei situații este admiterea recursului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond și a deciziei instanței de apel și emiterea unei încheieri privind încetarea procesului, în temeiul art. 445 lit. d) din Codul de procedură civilă.

Recurentul a susținut că este neîntemeiat refuzul instanței de apel de suspendare a examinării prezentei cauze până la examinarea cauzei civile, la cererea lui de chemare în judecată împotriva Nataliei Dima, intervenient accesoriu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, cu privire la constatarea reținerii ilicite a copilului de către mama sa pe teritoriul Republicii Moldova și dispunerea înapoierii imediate a copilului în țara sa de reședință obișnuită România, cu însoțirea acestuia de către tatăl său, care în acel moment se afla pe rolul Curții Supreme de Justiție.

Cu referire la fondul cauzei, recurentul a invocat că decizia instanței de apel, cât și hotărârea instanței de fond, sunt întemeiate în principal pe probele administrate de intimată, respectiv, concluziile instanțelor nu sunt formate printr-o apreciere bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor. Astfel, recurentului i-au fost respinse demersurile prin care acesta ar fi avut posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, fapt pentru care instanța de recurs urmează să caseze hotărârile instanțelor inferioare și să transmită cauza la rejudecare, ori dreptul la apărare este parte inerentă a dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO și încălcat de către instanța de fond și apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 29 octombrie 2020.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la adresa electronică a recurentului și a avocatului Coban Igor la 11 ianuarie 2021 (f.d. 27, volumul III).

Astfel, recursul declarat la data de 25 februarie 2021, este în termen.

La 14 mai 2021, copia recursului a fost expediată în adresa Nataliei Dima și a Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana mun. Chișinău, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 49-51, volumul III).

Prin referința depusă la 18 iunie 2021 intimata Dima Natalia, reprezentată de avocatul Pașcan Octavian, a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil, invocând că instanțele ierarhic inferioare s-au expus asupra tuturor argumentelor de natură materială și procesuală care au fost invocate de către Dima Gigel-Doru, au respectat competența jurisdicțională stabilită prin legea procesuală internă, iar instanțele judecătorești din România au constatat că nu sunt competente în acest sens, menționând că la momentul formulării cererii de chemare în judecată a lui Dima Gigel-Doru, reședința obișnuită și statornică a minorului este în Republica Moldova și anume, instanța de aici urmează a se expune referitor la stabilirea domiciliului acestuia.

Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana mun. Chișinău nu a depus referință.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 21 iulie 2021 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, prin încheierea din 06 octombrie 2021 a Curții Supreme de Justiție s-a decis asupra oportunității invitării

participanților și a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În ședința de judecată s-au prezentat: recurentul Dima Gigel-Doru, reprezentantul recurentului avocatul Coban Igor, intimata Dima Natalia și reprezentantul intimatei avocatul Pașcan Octavian.

Intervenientul accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana mun. Chișinău, fiind citată legal, în ședința de judecată nu s-a prezentat, dar a depus cerere de examinare în lipsă.

Recurentul Dima Gigel-Doru și avocatul Coban Igor au susținut recursul declarat, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 29 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu dispunerea încetării procesului.

Intimata Dima Natalia și avocatul Pașcan Octavian au solicitat respingerea recursului, cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, pe care le consideră legale și întemeiate.

Audiind părțile, studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 21 iunie 2014 a fost încheiată căsătoria între Dima (Sava) Natalia și Dima Gigel-Doru (f.d. 8, volumul I).

În căsătorie la XXXXX s-a născut copilul XXXXX (f.d. 9, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Dima Natalia a solicitat desfacerea căsătoriei încheiate între părți la 21 iunie 2014, înregistrată și trecută în registrul actelor de stare civilă nr. 100-T, de către OSC București, sect. 5, stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX împreună cu mama, încasarea din contul lui Dima Gigel-Doru în beneficiul său a pensiei de întreținere pentru copilul minor în mărime de  $\frac{1}{4}$  din toate felurile de venituri lunare până la atingerea majoratului de către copil și încasarea cheltuielilor ce țin de eliberarea certificatului de divorț din contul pârâtului.

Pe parcursul examinării cauzei, Dima Gigel-Doru a înaintat acțiune reconvențională împotriva Nataliei Dima cu privire la determinarea domiciliului copilului minor XXXXX cu tata.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia de a admite acțiunea inițială a Nataliei Dima, fiind desfăcută căsătoria încheiată între părți la 21 iunie 2014 și determinat domiciliul copilului minor XXXXX cu mama Dima Natalia, cu încasarea de la Dima Gigel-Doru în beneficiul Nataliei Dima a pensiei pentru întreținerea fiului minor în mărime de  $\frac{1}{4}$  din salariu și alte venituri, lunar începând cu data de 21 septembrie 2018, până la atingerea majoratului de către copil,

iar, acțiunea reconvențională depusă de Dima Gigel-Doru cu privire la determinarea domiciliului copilului minor, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Dima Gigel-Doru, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia și a menținut hotărârea primei instanțe.

Se reține că, hotărârile instanțelor ierarhic inferioare nu au fost contestate în partea desfacerii căsătoriei, prin urmare, instanța de recurs nu va da apreciere și nu va verifica legalitatea hotărârilor în această parte.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanțelor de judecată este întemeiată și legală.

Conform art. 58 alin. (1) din Codul familiei, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

În conformitate cu art. 63 alin. (1), (2), (3), (4) din Codul familiei, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

Dacă lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabilește de către instanța de judecată, ținând cont de interesele și opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate. În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.).

La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

În cazul în care lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, până la stabilirea acestuia de către instanța de judecată, domiciliul copilului este considerat domiciliul părintelui cu care acesta locuiește permanent.

Conform art. 74 din Codul familiei, părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material. Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă. Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.

Conform art. 75 alin. (1) din Codul familiei, pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii.

Art. 18 alin. (1) și art. 27 alin. (2) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989 statuează că statele părți vor depune eforturi

pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului. Părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Astfel, este cert că atât normele de drept naționale, cât și cele internaționale, stabilesc că răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării lui le revine ambilor părinți, care, indiferent de situațiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului, iar, părinților care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Prin urmare, în cazul examinării litigiilor cu privire la determinarea domiciliului copilului minor în cazul în care părinții locuiesc separat, urmează să se țină cont exclusiv de interesul superior al copilului.

Materialele cauzei denotă că potrivit avizului-concluzie cu privire la condițiile de trai ale copilului XXXXX și mamei acestuia Dima Natalia (f.d. 37, volumul I), întocmit la 21 ianuarie 2019 de către Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Ciocana, copilul frecventează Grădinița nr. 211 din Chișinău, activități extra curriculare de dans și limbă engleză. Băiatul locuiește împreună cu mama sa în apartament cu trei odăi cu suprafața totală de aproximativ 65 m.p., iar cea locativă de aproximativ 53 m.p., fiind conectat la rețeaua de energie electrică, internet, televiziune, apă, gaz, telefonie fixă, energie termică centralizată, iar condițiile sanitare sunt foarte bune. Copilul dispune de o odaie separată care servește drept zonă de joacă, camera este luminoasă, decorată cu culori plăcute și relaxante, dispune de mobilierul necesar ce creează o ambianță deosebită, dispune de o mulțime de jucării, calculator, televizor și un birou cu materiale didactice. Mama copilului a declarat că este angajată în funcție de șef serviciu fluxul documentelor în cadrul SRL „Moldovatrangaz” și are un salariu de aproximativ 10 000 de lei. Mama a mai declarat că în prezent se ocupă de una singură de educarea și întreținerea fiului XXXXX și din cauza lipsei de implicare din partea tatălui, copilul nu este atașat de acesta. Tot din spusele mamei, tatăl Dima Gigel-Doru este angajat într-o companie germană la București. Reieșind din cele menționate, Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Ciocana consideră că, condițiile de trai ale Nataliei Dima, care pretinde la educația copilului XXXXX, corespund necesităților de dezvoltare eficientă și armonioasă a acestuia.

În ședința de judecată în instanța de recurs, intimata Dima Natalia a declarat că începând cu luna septembrie 2021, copilul frecventează XXXXX, fiind înmatriculat în clasa I.

În circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că este corectă soluția primei instanțe, menținută de instanța de apel, privind determinarea domiciliului copilului minor cu mama și încasarea pensiei de întreținere din contul tatălui, deoarece potrivit probelor și

înscrierilor anexate la materialele cauzei, informațiilor eliberate de instituțiile școlare și preșcolare, autoritățile publice locale și concluziile autorității de profil în domeniul asigurării drepturilor și intereselor copiilor, se confirmă faptul că Dima Natalia locuiește împreună cu copilul în Republica Moldova încă din anul 2018, copilul având reședința obișnuită și statornică în Republica Moldova.

Astfel, instanțele de judecată corect au concluzionat că, din cauza modului în care a derulat și evoluat situația, faptul că copilul de o perioadă îndelungată se află cu mama, este încadrat la grădiniță, s-a acomodat la acel mediu, cum și din condițiile de trai existente, este în interesul copilului ca acesta în continuare să locuiască cu mama. Mai mult ca atât, cert se evidențiază faptul că Dima Natalia practic de una singură crește și educă copilul minor, iar, nivelul de implicare al tatălui Dima Gigel-Doru în acest proces este unul foarte redus, ultimul declarând în ședința de judecată că după stabilirea intimității cu domiciliul în Republica Moldova, nu participă la întreținerea copilului.

Respectiv, instanțele ierarhic inferioare temeinic și legal au admis acțiunea intimității cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor cu mama, luând ca bază probele prezentate de părți, circumstanțele cauzei, situația părților, relația strânsă dintre copil și mamă, atașamentul față de mamă, perioada îndelungată și deprinderea copilului cu mediul matern, condițiile de trai ale mamei, această concluzie fiind una ce urmărește asigurarea interesului suprem al copilului.

Totodată, se reține că stabilirea domiciliului copilului cu mama nu privează și nu poate îngreuna dreptul tatălui de a participa în egală măsură cu aceasta în viața copilului, la creșterea, educarea, instruirea și întreținerea lui, fiind în drept să stabilească un grafic de întrevedere cu copilul, inclusiv prin intermediul instituțiilor statale, care au obligații pozitive de apărare a drepturilor.

Nu poate fi reținut argumentul invocat pe parcursul examinării cauzei de către Dima Gigel-Doru precum că a fost limitat în posibilitatea de a participa în viața copilului, deoarece nu a fost demonstrată crearea impedimentelor la întreprinderile stabilite dintre tată și copil, cât și implicarea în relațiile între aceștia, în acest sens nefiind prezentate probe. Din contra, la 18 iulie 2019 a fost emisă ordonanță de protecție, prin care recurentului i s-a interzis de a se apropia de domiciliul victimelor violenței în familie Dima Natalia și XXXXX pe o perioadă de 60 de zile, ca urmare a aplicării violenței psihice față de aceștia (f.d. 152-157, volumul II).

Nu poate fi reținut nici argumentul recurentului cu privire la necesitatea încetării procesului civil ca urmare a încălcării regulilor de competență jurisdicțională internațională la examinarea prezentei cauze, or, în conformitate cu art. 460 alin. (1) lit. c) și h) din Codul de procedură civilă, instanțele judecătorești ale Republicii Moldova sunt competente să judece și cauze cu element de extraneitate dacă reclamantul în procesul cu privire la încasarea pensiei de întreținere și constatarea paternității are domiciliu în Republica Moldova; reclamantul în procesul de desfacere a căsătoriei are domiciliu în Republica Moldova sau cel puțin unul dintre soți este cetățean al Republicii Moldova.

După cum rezultă din materialele cauzei, Dima Natalia și copilul minor dețin dubla cetățenie, atât a Republicii Moldova, cât și a României, dispunând de domiciliu pe teritoriul Republicii Moldova, fapt confirmat prin actele anexate la dosar, domiciliul

și condițiile de trai fiind verificate de autoritatea tutelară, care a concluzionat că sunt suficient de bune și prielnice pentru a asigura un trai decent și confortabil copilului cu mama.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decide:

Se respinge recursul declarat de către Dima Gigel-Doru, reprezentat de avocatul Coban Igor.

Se menține decizia din 29 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 14 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Dima Natalia împotriva lui Dima Gigel-Doru, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor cu mama și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și la acțiunea reconvențională depusă de Dima Gigel-Doru împotriva Nataliei Dima cu privire la determinarea domiciliului copilului minor cu tata.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,  
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic